

EFNISYFIRLIT

SKÝRSLA STJÓRNAR	3
UM OFBELDI	5
Ofbeldi í nánum samböndum	5
Lífið í athvarfinu	6
ÚR ATHVARFINU	7
Komutölur	7
Barnastarf	10
ÚR BARÁTTUNNI	20
Rannsókn Bergdísar Ýrar Guðmundsdóttur	22
REKSTUR SAMTAKA UM KVENNAATHVARF	23

Aðalfundur Samtaka um Kvennaathvarf var haldinn í fundarsal Félags bókagerðarmanna við Hverfisgötu þann 19. maí. Að loknum venjulegum aðalfundarstörfum mættu nokkrar ungar og vaskar konur úr listahópnum „Skyndilega greip mig óstjórnleg löngun“ og skemmtu fundargestum meðan þær nutu léttra veitinga.

Samkvæmt lögum Samtaka um kvennaathvarf er kosið til tveggja ára setu í stjórn en til eins árs í varastjórn. Á oddatöluári er kosið um tvö sæti í aðalstjórn. Þær Þórdís Guðmundsdóttir og Tatjana Latinovic sem báðar höfðu setið í stjórn samtakanna um árabil gengu úr stjórn árið 2011. Í þeirra stað voru þær Elva Dögg Ásu- og Kristinsdóttir og Fríða Bragadóttir kjörnar í aðalstjórn en báðar höfðu þær setið í varastjórn árið áður. Steinunn Stefánsdóttir, Þórdís Eygló Sigurðardóttir og Þórdís Elva Þorvaldsdóttir sem kosnar voru árið áður sátu áfram í aðalstjórn. Í varastjórn voru kjörnar Birna Þórarinsdóttir og Edda Ólafsdóttir.

Stjórn skipti með sér verkum á fyrsta fundi sínum. Steinunn er formaður áfram, Þórdís Elva varaformaður, Þórdís Eygló gjaldkeri eins og áður, Fríða ritari og Elva Dögg meðstjórnandi. Sem fyrr sóttu konur í varastjórn fundi eftir því sem þær áttu kost. Stjórnarfundir voru því iðulega skipaðir bæði stjórn og varastjórn, auk framkvæmdateymis.

Stjórnin fundaði á þriggja til fimm vikna fresti, alls 15 sinnum á árinu. Milli funda áttu stjórnarkonur og framkvæmdateymi samskipti gegnum tölvupóst og síma eftir þörfum.

Undirbúningur undir afmælisár

Hlutverk stjórnar Samtaka um kvennaathvarf er að móta stefnu athvarfsins. Hún er framkvæmdateymi og öðrum starfskonum athvarfsins bakland og stuðningur bæði varðandi dagleg verkefni í athvarfinu þátttöku í baráttunni gegn kynbundnu ofbeldi.

Framkvæmdateymið flytur stjórn skýrslu um starfið í athvarfinu á hverjum stjórnarfundum. Stjórn tekur afstöðu til meiriháttar mála og ef upp koma álitæfni eru þau rædd í stjórn.

Árið 2011, og þá einkum síðari hluti þess, fór talsverður hluti tíma stjórnar í undirbúning undir afmælisárið 2012 en það ár verða bæði Samtök um kvennaathvarf og athvarfið sjálft 30 ára. Stjórnarkonur voru sammála um að árið bæri að nota til að freista þess að safna fé til styrktar athvarfinu. Lögð voru drög að fjáröflunarátaki fyrir árið 2012 og er markmið þess að safna fé til þess að athvarfið geti flutt í stærra og hentugra húsnæði.

Þörf á nýju húsi

Húsið sem athvarfið starfar nú í hefur þjónað því vel í rúman áratug. Í allnokkur ár hefur framkvæmdateymi og stjórn á hverjum tíma haft hug á því að flytja athvarfið í stærra húsnæði, ekki síst vegna þess að í athvarfinu eru aðeins fjögur svefnherbergi. Þetta þýðir að alloft þurfa dvalarkonur að deila herbergi með annarri konu, jafnvel þótt önnur hvor eða báðar séu einnig með börn. Sú staða kemur einnig æ oftast upp að nánast hverja vistarveru hússins þurfi að leggja undir til að hægt sé að koma öllum í rúm.

Leitin að hentugu húsi hefur ekki gengið sem skyldi í gegnum árin en haustið 2011 fékk stjórn og framkvæmdateymi augastað á húsi sem þótti geta átt vel við starfsemi athvarfsins. Tíminn mun leiða í ljós hvort athvarfinu tekst að eignast það hús.

Þröng fjárhagsstaða

Fjármálaáhyggjur einkenndu nokkuð starf stjórnar á árinu. Framlög ríkis og borgar hafa undanfarin ár ekki hækkað í samræmi við hækkun útgjalda. Á árinu 2010 og aftur árið 2011 reyndist því nauðsynlegt að klípa af svokölluðum húsakaupasjóði athvarfsins til þess að endar næðu saman í rekstri þess. Sá

sjóður er að uppistöðu til gjafir sem athvarfinu hafa verið færðar og hafði fram til þessa eingöngu verið nýttur til viðhalds á húsnæði og annarra verkefna sem ekki tengjast beint daglegum rekstri.

Framkvæmdateymi óskaði á haustmánuðum eftir fundi með velferðarráðherra um fjármál athvarfsins. Þær fóru ásamt formanni á fund ráðherra og greindu honum frá stöðu athvarfsins. Þær þrjár fóru einnig á fund fjárlaganefndar Alþingis. Á báðum stöðum var erindi athvarfskvenna afar vel tekið og mikill áhugi og velvilji sýndur í garð athvarfsins.

Barnastarf

Aukið starf með börnum dvalarkvenna hefur um langt árabil verið áhugamál stjórnar. Á árinu 2011 átti sér stað talsverð umræða um stöðu barna sem upplifa ofbeldi á heimilum sínum. Kveikja þeirrar umræðu var rannsókn Barnaheilla – Save the Children á Íslandi á félagslegum stuðningi og úrræðum gagnvart börnum sem verða vitni að ofbeldi á heimilum sínum. Starfskonur Kvennaathvarfsins tóku vitanlega upp þennan þráð og einsettu sér að sinna börnum sem koma í athvarfið með mæðrum sínum meira og markvissar en verið hefur. Á árinu þróuðu starfskonur starfið með börnunum með því að sækja sér fræðslu og undirbúa sig faglega. Haldinn var starfsdagur þar sem starfið var mótað áður en nýjum starfsháttum var ýtt úr vör smám saman.

Eftir sem áður eru börnin í athvarfinu á ábyrgð mæðra sinna en starfskonur ræða nú meira og markvissar við þau og sjá til þess að þau fái nauðsynlegar upplýsingar til að létta þeim dvölinu í athvarfinu. Sömuleiðis sjá starfskonur til þess að börnin fái tækifæri til að tjá sig um ofbeldið og líðan sína ef þau hafa þörf fyrir það.

Framúrskarandi starfskonur

Sem fyrr var mikil aðsókn í Kvennaathvarfið á árinu 2011. Þótt komur í athvarfið væru færri en árið 2010, sem var metár í sögu athvarfsins, þá var met slegið í fjölda kvenna og barna sem dvöldu í athvarfinu á sama tíma. Álag á starfskonur var því iðulega afar mikið. Stjórn Kvennaathvarfsins er afar stolt af þeirri þjónustu sem starfskonur veita dvalarkonum og börnum þeirra. Í athvarfinu ríkir heimilislegur andi þrátt fyrir þann erill sem þar er oft. Starfskonur hafa lagt metnað í að þróa hópastarfið í athvarfinu, auk þess sem þær vinna meira og markvissar með börnunum en áður hefur tíðkast. Framkvæmdateymið, Sigþrúður Guðmundsdóttir framkvæmdastýra og Þórlaug Jónsdóttir fjármálastýra, stýrðu sem fyrr starfsemi athvarfsins af festu.

Stjórn Samtaka um kvennaathvarf kann öllum starfskonum athvarfsins bestu þakkir fyrir framúrskarandi og metnaðarfull störf. Þær eru hjarta athvarfsins og lykillinn að því góða starfi sem þar fer fram.

Ofbeldi í nánum samböndum

Undir hugtakið fellur líkamlegt, sálrænt og kynferðislegt ofbeldi auk ýmis konar hegðunar sem felur í sér stjórnun og þvinganir. Sérstaða ofbeldis í nánum samböndum felst í því að ofbeldismaður og brotþoli tengjast nánum böndum sem gerir ofbeldið enn sársaukafyllra en ella auk þess að gera brotþola erfiðara um vik að slíta tengsl við ofbeldismanninn. Samtök um kvennaathvarf tala um ofbeldi í nánum samböndum sem kynbundið ofbeldi til að undirstrika þá staðreynd að ofbeldi af þessu tagi er í yfirgnæfandi meirihluta tilfella ofbeldi karla gegn konum. Þar með er þó ekki litið fram hjá þeirri staðreynd að karlar verða líka fyrir ofbeldi í nánum samböndum.

Samkvæmt skilgreiningu Sameinuðu þjóðanna á ofbeldi karla gegn konum merkir það hvers konar ofbeldisverknað sem á rætur í kynferði og veldur konum líkamlegum, kynferðislegum og/eða sálrænum skaða eða þjáningum eða gæti gert það. Hugtækið nær einnig yfir hótanir um slíkan verknað svo og gerræðislega þvingun eða frelsissviptingu, hvort sem er á opinberum vettvangi eða í einkalífinu. Ofbeldi karla gegn konum felur því í sér ofbeldi sem kona verður fyrir af því að hún er kona eða ofbeldi sem í yfirgnæfandi meirihluta tilfella beinist að konum.

Kynbundið ofbeldi er stærsta heilsufarsvandamál kvenna í heiminum og á rætur að rekja til félagslegra yfirráða karla á flestum sviðum samfélagsins og þess hversu samtvinnað valdinu kyngerfi karla er. Ofbeldi karla gegn konum er versta birtingamynd kynjamisréttis og baráttan gegn því er því óhjákvæmilegur hluti af jafnréttisbaráttunni í heild sinni.

Markmið Samtaka um kvennaathvarf er að reka athvarf fyrir konur og börn þeirra þegar dvöl í heimahúsum er þeim óbærileg vegna

andlegs, líkamlegs eða kynferðislegs ofbeldis og fyrir konur sem hefur verið nauðgað. Einnig að veita ráðgjöf og upplýsingar, efla fræðslu og umræðu um kynbundið ofbeldi meðal annars til að auka skilning í samfélaginu á eðli ofbeldis og afleiðingum þess og stuðla að því að þjóðfélagið, lög þess og stofnanir verndi og aðstoði brotþola.

Boðað var til stofnfundar Samtaka um kvennaathvarf 2. júní 1982 þar sem ákveðið var að opna athvarf fyrir konur sem ekki gætu búið heima hjá sér vegna ofbeldis og 6. desember sama ár opnaði Kvennaathvarfið. Kvennaathvarfið á því 30 ára afmæli á þessu ári.

Fimm konur sitja í stjórn Samtaka um kvennaathvarf og tvær til vara. Þær eru kjörnar á aðalfundi samtakanna sem haldinn er í maí ár hvert. Þar eru einnig samþykktar grundvallarbreytingar á starfsemi Samtaka um kvennaathvarf. Haldnir eru stjórnarfundir á þriggja vikna fresti en oftast ef þörf er á. Þar hittast stjórn og framkvæmdateymi og bera saman bækur sínar en stjórnin ber ábyrgð á starfseminni í heild, tekur allar helstu ákvarðanir og leggur drög að starfi framkvæmdateymis. Í framkvæmdateymi sitja framkvæmdastýra og rekstrarstýra og bera þær ábyrgð á daglegum rekstri síns starfssviðs en vaktstýra annast daglega umsýslu í athvarfinu sjálfu. Að auki standa fimm starfskonur vaktina í Kvennaathvarfinu, sinna ráðgjöf og stuðningi við konur og börn og halda athvarfinu opnu allan sólarhringinn, árið um kring. Samtök um kvennaathvarf voru í upphafi grasrótarsamtök en árið 1995 var horfið frá því fyrirkomulagi og mynduð formleg samtök. Árið 2010 var stofnuð sjálfseignarstofnun um húseign Kvennaathvarfsins en rekstur athvarfsins helst óbreyttur.

Kvennaathvarfið býður brotapolum ferns konar þjónustu

- Dvöl fyrir konur og börn þeirra þegar dvöl í heimahúsum er þeim óbærileg vegna ofbeldis og dvöl fyrir konur sem hefur verið nauðgað.
- Ráðgjöf og stuðningsviðtöl þar sem konur sem búa eða hafa búið við ofbeldi í nánnum samböndum geta fengið stuðning og ráðgjöf án þess að til dvalar komi. Æskilegt er að hringja áður í síma 5611205 og panta tíma.
- Símaráðgjöf þar sem konur geta fengið stuðning og ráðgjöf allan sólarhringinn. Einnig aðstandendur, fagaðilar og aðrir sem þurfa á upplýsingum um kynbundið ofbeldi að halda.
- Sjálfshjálparhópar þar sem konur sem hafa verið beittar ofbeldi styrkja sig í félagi við aðrar konur. Nauðsynlegt er að koma í stuðningsviðtal áður.
- Einnig býður Kvennaathvarfið upp á fræðslu og upplýsingar um ofbeldi í nánnum samböndum, svo sem til skóla, vinnustaða og félagasamtaka.

Oftast er einhver fyrirvari á komu kvenna og barna í Kvennaathvarfið. Lagður er metnaður í að taka vel á móti þeim og gefa þeim góðan tíma svo stuðningur athvarfsins nýtist sem best. Eftir fremsta megni er reynt að koma til móts við allar konur sem eru þolendur ofbeldis. Þó er, í einstaka tilfellum, ekki hægt að taka á móti konum í dvöl vegna áfengis- eða vímuefnaneyslu eða ef andlegt eða líkamlegt ástand þeirra er þannig að stuðningurinn sem athvarfið býður upp á er ekki nægjanlegur eða viðeigandi miðað við þarfir þeirra. Konum er bent á önnur úrræði séu þau talin henta betur. Heimilisfangi Kvennaathvarfsins er haldið leyndu því þar eiga konur að finna öryggi og skjól.

Lífið í athvarfinu

Í athvarfinu ríkir algjör trúnaður um það sem fer á milli starfskvenna og dvalarkvenna. Unnið er samkvæmt þeirri hugmyndafræði að konan er sérfræðingur í sínum málum og að hún þurfi aðeins tímabundna aðstoð til að takast á við aðstæður sínar og byggja upp líf án ofbeldis. Konum eru veitt stuðningsviðtöl á meðan á dvöl stendur og oft fá þær mikið út úr samskiptum við konur með svipaða reynslu. Konur fá fræðslu um ofbeldi og afleiðingar þess og ráðgjöf um sjálfsstyrkingu. Konurnar bera ábyrgð á börnum sínum en starfskonur og sjálfboðaliðar athvarfsins sinna þeim líka ef þörf krefur.

Starfskonur og dvalarkonur skipta með sér húsverkum. Fundir eru haldnir vikulega þar sem farið er yfir samskiptin í húsinu og líðan kvenna. Reglur gilda um háttatíma barna og reynt er eftir fremsta megni að skapa öryggi og festu í starfinu svo dvölin verði árangursrík og sambúð kvenna og barna sem þægilegust. Kvennaathvarfið er fallett og heimilislegt hús þar sem allir leggja sitt af mörkum til að vel gangi og reynt er að líkja eftir venjulegu heimilislífi.

Konur eru hvattar til að gefa sér tíma í athvarfinu til að ná áttum, hvílast og styrkjast. Þær fá aðstoð við að komast í samband við rétta aðila svo sem lögreglu, félagsþjónustu, lögfræðing og aðra fagaðila. Félagsráðgjafar frá Þjónustumiðstöð Miðborgar og Hlíða og lögreglukona frá Lögreglunni á höfuðborgarsvæðinu eru með reglulega viðtalstíma í athvarfinu. Einnig veita snyrtifræðingur og jógakennarar sjálfboðna þjónustu með reglulegu millibili. Aðrir sjálfboðaliðar sinna börnunum í athvarfinu; fara með þau í ýmsar skemmtiferðir og aðstoða við heimanám.

Eftir að dvöl lýkur geta konur áfram komið í stuðningsviðtöl eða tekið þátt í sjálfshjálparhópum til að styrkja sig enn frekar.

KOMUR Í KVENNAATHVARFIÐ 2004-2011

	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Komur samtals	671	864	605	549	470	712	557	531
Viðtöl	546	746	487	419	368	613	465	443
Dvöl	107	118	118	130	101	99	92	88
Dvalarkonur án barna	62	79	74	81	55	58	45	50
Dvalarkonur með börn	45	39	44	49	46	41	47	38
Fjöldi barna	67	54	60	77	68	57	76	55

Árið 2011 voru skráðar 107 komur í dvöl í Kvennaathvarfinu og 564 í viðtöl, alls 671 koma en þær hafa aðeins tvisvar sinnum í sögu athvarfsins verið fleiri á einu ári. Margar konur koma oftár en einu sinni, einkum þær sem koma í viðtöl en í heildina leituðu 299 konur í athvarfið á árinu. Hér eru ótalin viðtöl sem tekin eru við dvalarkonur en hver þeirra fær að lágmarki vikulegt viðtal. Á árinu voru starfræktir þrjár sjálfshjálparhópar. Í sjálfshjálparhópunum vinna konur saman að því að takast á við afleiðingar ofbeldis og styrkja sig í samskiptum við konur með svipaða reynslu. Neyðarsími Kvennaathvarfsins er opinn allan sólarhringinn, allan ársins hring og þar er veitt ráðgjöf og stuðningur. Þangað hringja til dæmis, auk kvenna eru eða hafa verið beittar ofbeldi, karlar sem eru beittir ofbeldi, aðstandendur brotþola og fagfólk.

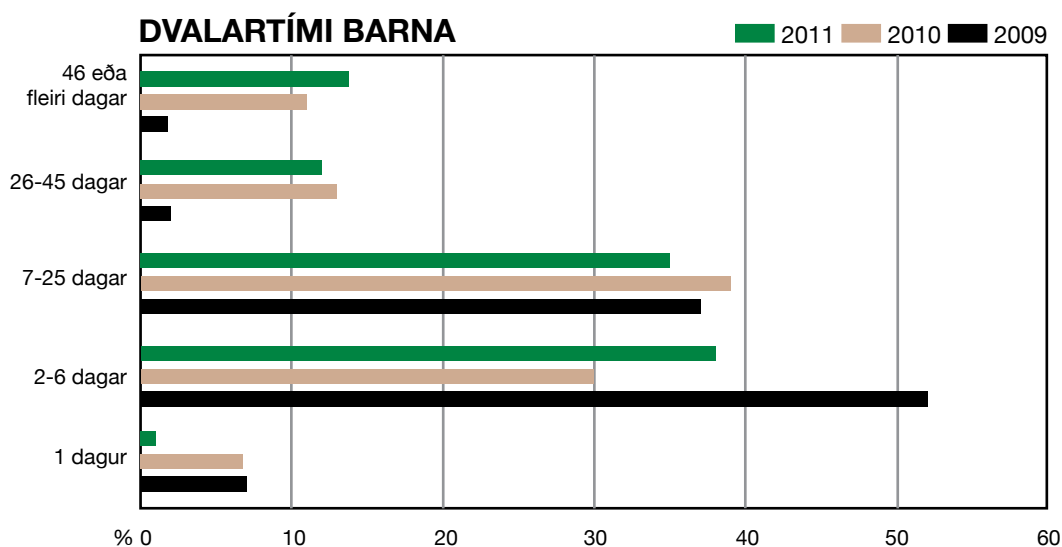
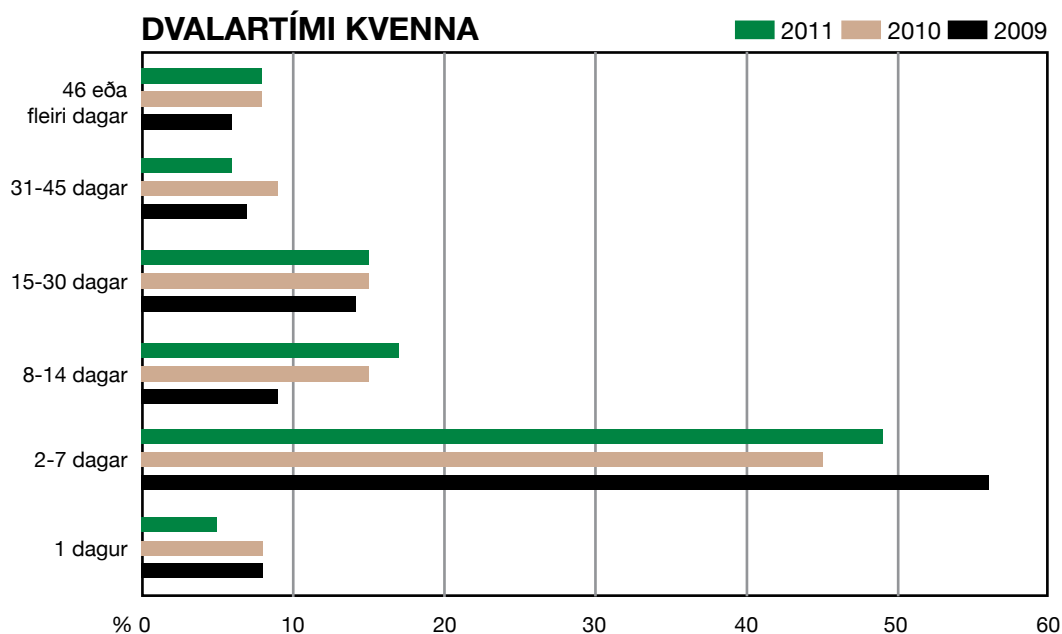
Fjöldi kvenna sem leitar í Kvennaathvarfið segir líklega ekki mikið til um umfang kynbundins ofbeldis hér á landi heldur frekar um það hvort konur þekki þjónustuna sem athvarfið býður upp á og séu tilbúnar til að nýta sér hana. Í árslok 2010 voru kynntar niðurstöður rannsóknar á ofbeldi gegn konum sem Rannsóknarstofnun í barna- og fjölskylduvernd vann fyrir félags- og tryggingamálaráðuneytið árið 2008. Af þeim rúmlega 2.000 konum á aldrinum 18-80 ára sem tóku þátt í rannsókninni sögðust rúmlega 22% hafa verið beittar líkamlegu og/eða kynferðislegu ofbeldi í nánu sambandi frá 16 ára aldri. Milli 1 og 2% kvenna höfðu verið beittar líkamlegu og/eða kynferðislegu ofbeldi af hálfu maka eða fyrrverandi maka á undangengnum 12 mánuðum. Það jafngildir á bilinu 1200 til 2300 konum. Það er því ljóst að afar lítill hluti brotþola leitar í Kvennaathvarfið ár hvert.

YFIRLIT, 1983 - 2011

Taflan sýnir yfirlit yfir starfsemi Kvennaathvarfsins frá 1. janúar 1983 og til ársloka 2011. Munurinn á fjölda koma og fjölda dvalarkvanna frá 1988 stafar af því að síðan þá hefur konum sem ekki dvelja í athvarfinu verið boðið upp á viðtöl.

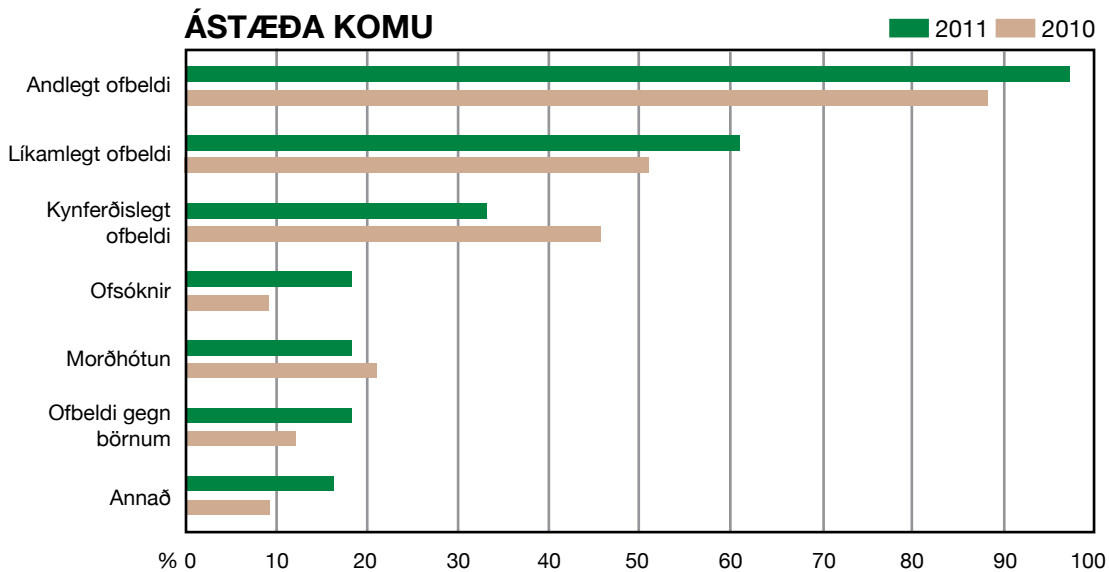
	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Konur	151	178	147	135	114	154	152	179	217	372	375	395	283	368	395
1. sinn %	78%		55%	58%	59%	49%	60%	55%	62%	34%	47%	50%	39%	28%	33%
Áverkar %	39%		42%	27%	17%	23%	26%	26%	26%	22%	22%	21%	18%	13%	15%
Íbúar															
Konur	151	178	147	135	114	111	90	92	92	148	152	168	136	111	118
Börn	108	137	106	143	107	106	90	90	116	150	181	184	131	115	113
Samtals	259	315	253	278	221	217	180	182	208	298	333	352	264	226	231
Dvalardagar															
Konur	1222	2048	1580	1865	1037	1240	968	983	1631	2334	2726	3043	1771	2219	1764
Börn	1335	2272	1495	2851	1735	1136	920	1234	3251	3277	2726	4370	2455	2219	1907
Samtals	2557	4320	3075	4716	2772	2376	1888	2217	4882	5611	6387	7413	4226	5402	3671
Meðaltvöl/ dagar															
Konur	8	11	11	14	9	11	11	11	18	16	18	18	13	20	15
Börn	12	17	14	20	16	11	10	14	28	22	20	24	19	28	17
Konur á dag	3	6	4	5	3	3	3	3	5	6	8	8	5	6	5
Börn á dag	4	6	4	8	5	3	3	3	9	9	10	12	6	9	5
Íbúar á dag	7	12	8	13	8	6	6	6	14	15	18	20	11	15	10

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Komur	400	298	347	503	435	388	531	557	712	470	549	605	864	671
1. sinn %	28%	45%	42%	33%	44%	42%	33%	34%	45%	48%	61%	56%	54%	50%
Áverkar %	16%	14%	18%	12%	13%	16%	34%	20%	23%	27%	24%	20%	26%	17%
Íbúar														
Konur	114	117	95	97	55	73	88	92	99	101	130	118	118	107
Börn	98	80	61	74	41	59	55	76	58	66	77	60	54	67
Samtals	212	197	156	171	96	132	143	166	157	176	207	178	172	174
Dvalardeðar														
Konur	1932	1265	950	848	435	819	1040	1313	1345	1563	2190	1346	1601	1599
Börn	2254	1314	946	613	306	682	528	1227	1118	918	1334	563	992	1337
Samtals	4186	2579	1896	1461	741	1501	1568	2540	2463	2481	3524	1909	2593	2936
Meðaldvöl/ dagar														
Konur	17	11	10	9	8	11	12	14	14	16	17	11	14	15
Börn	23	8	16	8	7	12	10	16	20	14	18	10	18	23
Konur á dag	5	4	3	2	1	2	3	4	4	4	6	4	5	4
Börn á dag	6	4	3	2	1	2	1	3	3	3	4	2	3	4
Íbúar á dag	11	8	6	4	2	4	4	7	7	7	10	6	8	8

Á árinu 2010 dvöldu 107 konur og 67 börn í Kvennaathvarfinu í allt frá einum degi upp í 137 daga. Meðaldvöl kvenna varði í 15 daga sem er einum degi lengri meðaldvöl en árið á undan. Að jafnaði dvelja konur með börn lengur en barnlausar konur og konur

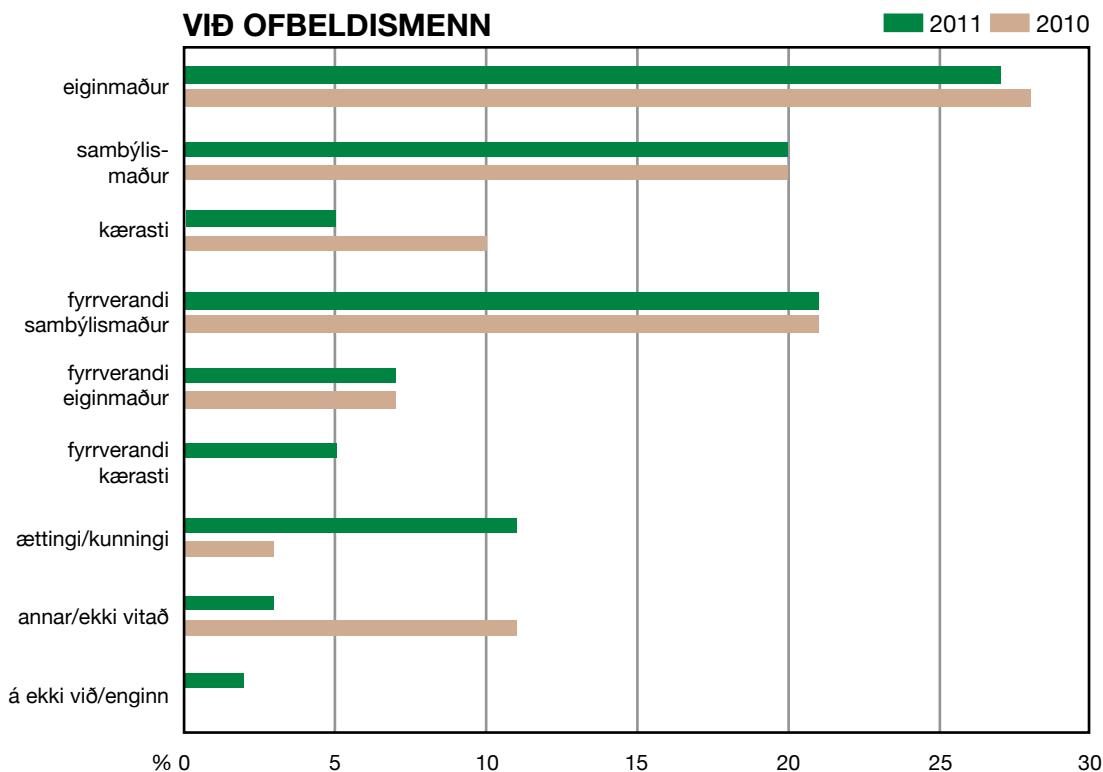
af erlendum uppruna lengur en íslenskar konur. Börn dvöldu að meðaltali í 23 daga. Að meðaltali dvöldu rúmlega 4 konur og 4 börn í athvarfinu á degi hverjum en fjöldi dreifðist mjög misjafnlega yfir árið.

Við komu í Kvennaathvarfið eru konur spurðar um ástæðu þess að þær leita þangað. Langflestar nefna fleiri en eina ástæðu, þær sem nefna líkamlegt ofbeldi nefna til dæmis nánast alltaf andlegt ofbeldi líka enda er andlegt ofbeldi óhjákvæmilegur fylgifiskur líkamslegs ofbeldis. Enn er lítið rætt um kynferðislegt ofbeldi í samböndum en í ljósi þess að kynferðislegt ofbeldi fylgir gjarnan öðrum tegundum ofbeldis má reikna með að fleiri konur hafi verið beittar kynferðislegu ofbeldi en tölurnar gefa til kynna. Við fyrstu

komu í Kvennaathvarfið eru konur spurðar að því hvað hafi ráðið því að þær komu einmitt þann dag sem þær komu. Flestar segjast hafa komið í kjölfar einstakra ofbeldistilfella en þó ekki endilega fyrsta tilfellið eða þess grófasta, aðrar segjast hafa komið í leit að ákveðnum upplýsingum sem þær vantaði einmitt á þeim tíma, hafa komið fyrir hvatningu einhvers eða vegna umfjöllunar í fjölmiðlum. Allmargar segja jafnframt að þegar þær komu hafi mælingin einfaldlega verið fullur eða eins og ein orðaði það „það var andskotans nóg komið!“

TENGL KVENNA VIÐ OFBELDISMENN

Í rannsókn sem Elva Dögg Ásu og Kristinsdóttir gerði á gögnum Kvennaathvarfsins frá árunum 2001-2008 kom í ljós að á þessu tímabili var rúmlega helmingur ofbeldismannanna þáverandi eigenmenn, sambýlismenn eða kærastar brotþola en þriðjungur fyrrum eigenmenn, sambýlismenn eða kærastar. Einnig kom

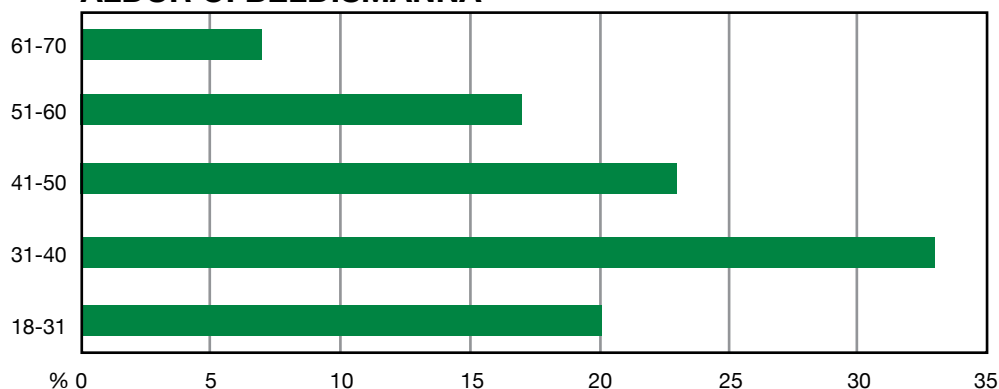
í ljós að ofbeldismennirnir voru þversnið þjóðarinnar hvað varðar menntun og stöðu á vinnumarkaði. Margar konur búa við ofbeldi, ótta og öryggisleysi eftir að hafa slitið sambandi við ofbeldismann og raunar tekur ofbeldið oft á sig grófari myndir eftir að kona hefur gert alvöru úr því að fara frá ofbeldismanninum.

ALDUR BARNNA

Árið 2011 komu 67 börn til dvalar með mæðrum sínum í Kvennaathvarfinu, 40 strákar og 27 stelpur. 25 af börnunum eiga íslenska móður en 42 móður af erlendum uppruna. Yngsta barnið var nokkurra vikna gamalt en það elsta 17 ára. Meðalaldur barna var 6

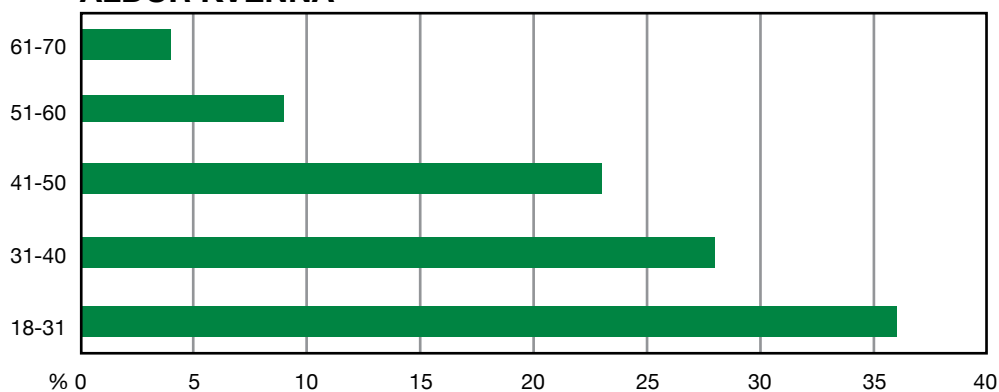
ár. Eldri börn dvelja frekar en þau yngri hjá ættingjum eða vinum á meðan mæðurnar eru í athvarfinu, meðal annars til að eiga betra með að stunda skóla, félagsstarf eða umgangast vini sína.

ALDUR OFBELDISMANNA

Ofbeldismennirnir voru á aldrinum 16-85 ára á þeim tíma sem konurnar komu í athvarfið. Meðalaldur þeirra var 44 ár, 7 árum hærri en meðalaldur brotaþola.

ALDUR KVENNA

Árið 2011 komu í Kvennaathvarfið 299 konur á aldrinum 18-70 ára. Meðalaldur var 37 ár.

ÞJÓÐERNI OFBELDISMANNA 2009 - 2011

	2011	2010	2009
Ísland	81%	73%	74%
Evrópa	13%	21%	19%
Afríka	1%	1%	4%
Ameríka	3%	3%	2%
Asía	2%	2%	1%

Ofbeldismennirnir koma frá 28 löndum; 81% frá Íslandi, 13% frá öðrum Evrópulöndum og 6 frá löndum utan Evrópu.

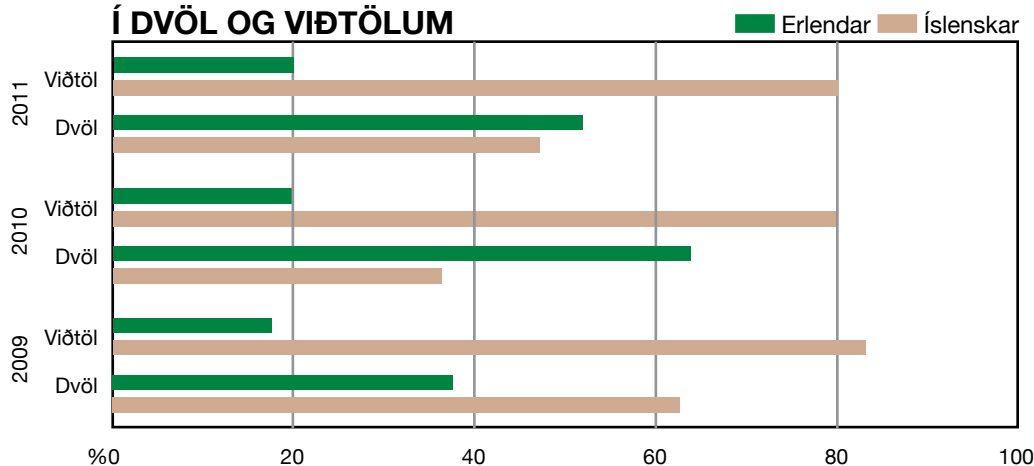
ÞJÓÐERNI DVALARKVENNA 2007 - 2011

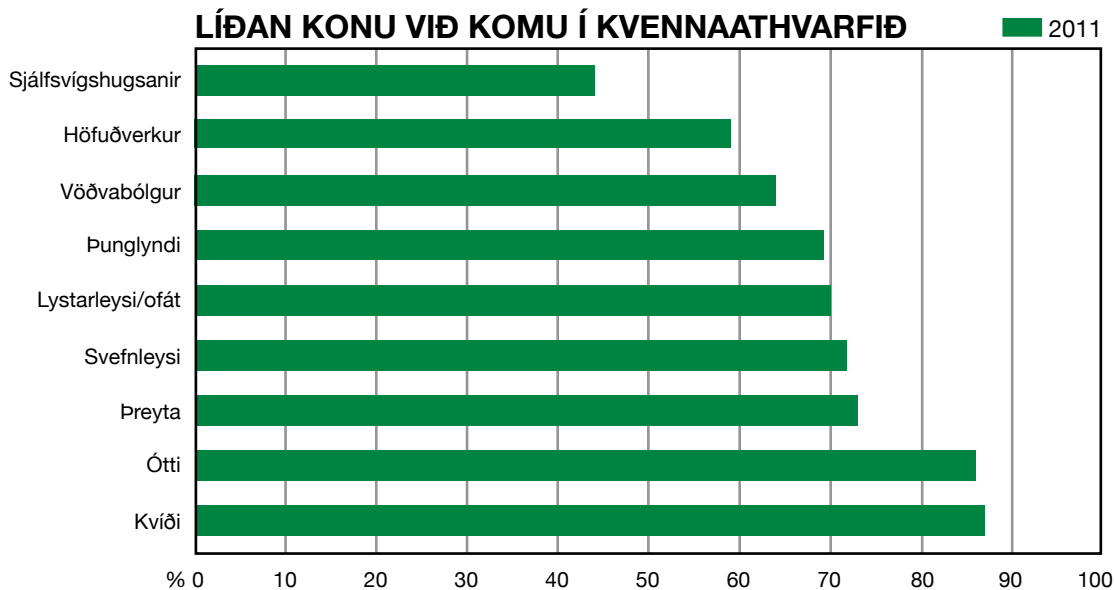
	2011	2010	2009	2008	2007
Ísland	69%	68%	75%	71%	75%
Evrópa	21%	18%	13%	15%	14%
Afríka	4%	3%	4%	6%	4%
Ameríka	2%	4%	4%	3%	1%
Asía	4%	7%	4%	5%	6%

Árið 2011 komu konur frá 36 löndum í Kvennaathvarfið. Erlendar konur koma frekar í dvöl en íslenskar konur eru meginhluti þeirra sem koma í viðtöl. Hlutfall erlendra kvenna hækkað á milli ára, allt fram í október 2008 en fyrstu mánuðina eftir bankahrún hurfu erlendar konur nánast úr notendahópi athvarfsins. Þær fóru að tínast inn aftur um mitt ár 2009 og árið 2011 var 31% kvenna af erlendum uppruna; 52% dvalarkvenna og 20% þeirra sem komu í viðtöl. Þetta hlutfall er hærra en hlutfall erlendra kvenna úti í samfélaginu og má að öllum líkindum rekja það til þess að erlendar konur eiga síður tengslanet fjölskyldu og vina og eiga því í færri hús að venda en íslenskar konur. Hátt hlutfall kvenna af erlendum uppruna gefur því ekki endilega

vísbendingu um það að erlendar konur séu frekar beittar ofbeldi í nánum samböndum. Rétt um helmingur þeirra sem beitt höfðu erlendar konur ofbeldi eru Íslendingar, aðrir oftast samlandar kvennanna. Samkvæmt rannsókn Hildar Guðmundsdóttur starfskonu Kvennaathvarfsins á aðstæðum kvenna af erlendum uppruna sem leita í Kvennaathvarfið er mikill munur á upplifun og aðstæðum kvenna eftir landfræðilegum uppruna vegna reglugerðar um frjálst flæði vinnuafis innan EES. Staða þeirra sem koma frá löndum innan EES er jafnan auðveldari en hinna sem stundum eru háðar maka varðandi íslenskt atvinnuleyfi. Árið 2011 voru 69% kvenna íslenskar, 14% koma frá öðrum löndum innan EES og 17% frá löndum utan EES.

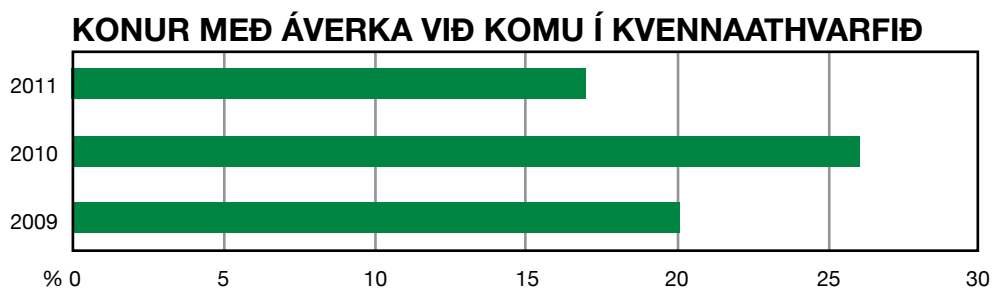
HLUTFALL ERLENDRA KVENNA Í DVÖL OG VIÐTÖLUM

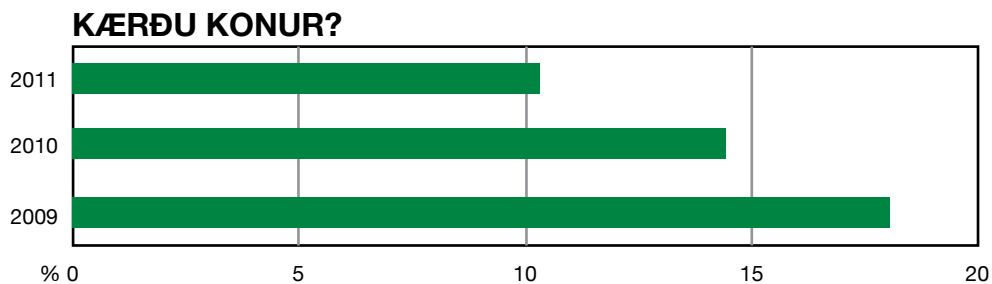

Þegar spurt er um líðan kvenna við komu í Kvennaathvarfið kemur í ljós að mikill meirihluti þeirra hefur þjáðst af margskonar andlegum og líkamlegum kvillum vikurnar áður en þær komu. Einnig kom í ljós að nær helmingur hefur greinst með langvarandi sjúkdóm síðan ofbeldið hófst, flestar með þunglyndi eða gigt af einhverju tagi. Um

17% voru með líkamlega áverka við komu í athvarfið en rúmlega 60% höfðu áður hlotið líkamlega áverka í sambandinu. Flestar voru með mar, bólgur og skrámur en aðrar t.d. brunasár eða beinbrot. Allar þjást af andlegum afleiðingum ofbeldisins og margar segja þær afleiðingar sársaukafyllri og meira langvarandi en þær líkamlegu.

Það kemur fram í komuskýrslum að einungis 12% kvennanna höfðu kært ofbeldið til lögreglu. Nokkrar til viðbótar kærðu ofbeldið á meðan þær dvöldu í Kvennaathvarfinu eða í framhaldi af komu þangað en upp úr stendur að minnihluti brotapolá kærir ofbeldið. Það kemur heim og saman við niðurstöður rannsóknar sem velferðarráðuneytið kynnti nýlega á líkamlegu og kynferðislegu ofbeldi gegn konum en þar sögðust 13% kvenna sem beittar höfðu verið ofbeldi hafa kært síðasta ofbeldistilfelli til lögreglu. Í rannsókninni voru konur jafnframt spurðar um ástæður þess að þær höfðu ekki kært og nefndu flestar að þeim hafi ekki þótt ofbeldið nógu alvarlegt. Konurnar sem koma í Kvennaathvarfið nefna gjarnan sömu ástæðu; telja ofbeldið ekki hafa verið nógu alvarlegt eða að þær

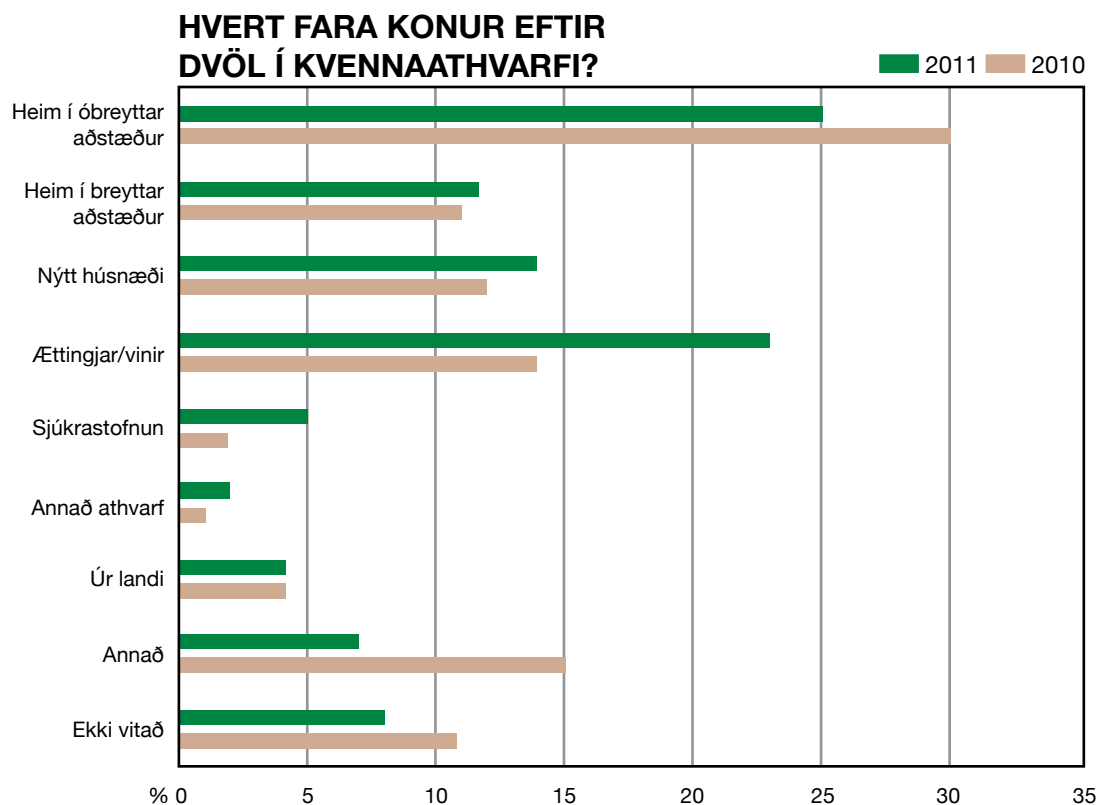
hafi átt einhvern þátt í því. Aðrar segja það erfiða ákvörðun að leggja fram kæru á hendur einhverjum svo nákomnum auk þess sem þær eru oft dauðhræddar við ofbeldismennina og óttast að ofbeldið muni aukast í kjölfar þess að þær leggi fram kæru. Fjöldi dóma yfir ofbeldismönnum hvetja konur heldur ekki til að sækja rétt sinn. Starfskonur Kvennaathvarfsins þrýsta ekki á konur að kæra en veita ráðgjöf varðandi kæruférlíð og hjálpa konum til að sjá alvarleika ofbeldisins. Einnig fá konur aðstoð við að komast í samband við lögregluna óski þær þess og margar hitta lögreglukonu sem er tengiliður Kvennaathvarfsins við lögregluna á höfuðborgarsvæðinu og er með reglulega viðtalstíma í athvarfinu.

BÚSETA KVENNA

	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Reykjavík	55%	52%	57%	53%	61%	60%
Höfuðborgarsvæðið	20%	24%	22%	24%	20%	22%
Suðurnes	6%	7%	6%	7%	6%	3%
Vesturland	4%	3%	3%	3%	5%	3%
Norðurland	5%	3%	4%	2%	2%	2%
Austurland	0%	1%	1%	1%	1%	1%
Suðurland	3%	4%	3%	5%	3%	4%
Erlendis	3%	3%	1%	1%	1%	2%
Ekki vitað	4%	3%	3%	4%	1%	3%

Kvennaathvarfið er eina athvarfið sinnar tegundar á Íslandi og þjónar því landinu öllu. Konur utan af landi fá oft styrk frá félagsþjónustunni í sínu sveitarfélagi til að komast í Kvennaathvarfið en þó er ljóst að erfiðara er fyrir konur fjarri

höfuðborgarsvæðinu að nýta sér þjónustu athvarfsins. Konum sem ekki hafa tök á því að koma í viðtöl eru boðin símaviðtöl og einnig leita allmargar konur eftir ráðgjöf í gegn um tölvupóst.

Starfskonur Kvennaathvarfsins setja sig alla jafna ekki í samband við konur eftir að dvöl lýkur en konurnar eru hvattar til að hafa samband sjálfar. Af þessum sökum er svolítið tilviljanakennt hversu mikið vitað er um stöðu kvenna sem lokið hafa dvöl í athvarfinu. Enn sem fyrr vekur athygli hversu lítil hluti fer heim í breyttar aðstæður þar sem ofbeldismaðurinn

er farinn að heiman, farinn í áfengismeðferð eða meðferð fyrir ofbeldismenn eða að öðru leyti byrjaður að vinna í sínum málum. Um 30% fara til vina eða ættingja, í meðferð af einhverju tagi eða í önnur tímabundin úrræði, ekki er vitað hvað verður um þær eftir að þeirri dvöl lýkur.

Barnastarf

Við Kvennaathvarfið starfar góður hópur sjálfboðaliða sem sinna barnastarfi í athvarfinu. Barnastarfið er skipulagt út frá þörfinni í athvarfinu og aðstæðum sjálfboðaliða hverju sinni. Starfið byggir á því að vinna með börnunum sem dvelja í athvarfinu og miðar að því að börnin fái tilbreytingu og skemmtilegar upplifanir. Sjálfboðaliðarnir velja afþreyingu í samræmi við aldur barnanna, fara með þau út ef aðstæður leyfa til dæmis á róló, í Húsdýragarðinn, keilu, sund eða að gefa öndunum. Ef aðstæður bjóða ekki upp á útiveru er aðstaða í athvarfinu til að vera með börnin inni í ýmsum verkefnum

svo sem að leika, mála eða spila. Starf sjálfboðaliðanna er mikilvægur þáttur í starfsemi Kvennaathvarfsins og til þess fallið að auka lífsgæði barnanna sem þar dvelja. Einnig miðar barnastarfið að því að mæðurnar í athvarfinu fái tíma fyrir sig sjálfar og að að skapa ró í húsinu um stund. Sífelld er leitað leiða til að styrkja starf sjálfboðaliðanna í samstarfi við Ungliðadeild Rauða kross Íslands. Jafnframt hafa starfskonur Kvennaathvarfsins leitað leiða til að innleiða aukna þjónustu við börn inn í starfseminu með þeim árangri að líðan barnanna og aðstæðum þeirra er nú í auknum mæli gefinn gaumur.

Árið 2011 átti sér stað mikil umræða um ofbeldi í nánnum samböndum og var kastljósinu ekki síst beint að börnum sem búa á heimilum þar sem ofbeldi er beitt. Í júní náðist merkur áfangi í baráttunni fyrir réttindum brotþola þegar Alþingi samþykkti lög um brottvikningu ofbeldismanns af heimili. Gleðin yfir þeirri lagabót hefði ef til vill verið heldur minni ef við hefðum séð fyrir hversu sjaldan ákvæðið er notað.

Eitt af markmiðum Samtaka um kvennaathvarf er að efla fræðslu og umræðu um ofbeldi í nánnum samböndum og stuðla að auknum skilningi á eðli og afleiðingum þess. Það er starfskonum Kvennaathvarfsins því bæði ljúft og skylt að verða við beiðnum um fræðslu um kynbundið ofbeldi og starfsemi athvarfsins. Á síðasta ári var rætt við nemendur fjölmargra framhaldsskóla, Lögregluskólans, Alþjóðlega jafnréttisskólans, Háskóla Íslands, Háskólans í Reykjavík og Háskólans á Bifröst. Ýmist fór fræðslu- og framkvæmdastýra Samtakanna í skólana eða hópur nemenda kom í athvarfið. Einnig sótti athvarfið heim starfsfólk frá Bandaríska sendiráðinu, hópur af erlendum konum á vegum Jafnréttishúss, hjúkrunarfræðingar af Neyðarmóttöku og frá Heilsugæslu Miðbæjar, tveir hópar frá rússneskum félagasamtökum, félagskonur úr Zontaklúbbi Reykjavíkur og starfskonur frá Stígamótum og Barnaverndarstofu. Framkvæmdastýra talaði á fræðslufundi fyrir starfsfólk Reykjavíkurborgar, á námskeiði Endurmenntunarstofnunar HÍ um ofbeldi og tók þátt í pallborðsumræðum á ráðstefnu Barnaheilla um börn og ofbeldi sem og á afmælishátíð Rannsóknarstofnunar í barna- og fjölskylduvernd þar sem málefni kvenna af erlendum uppruna voru til umræðu.

Starfskonur Kvennaathvarfsins sóttu sér fræðslu til ýmissa aðila. Fulltrúar frá

lögreglunni á Höfuðborgarsvæðinu komu og ræddu við starfskonur, einnig Ásthildur Snorradóttir og tilfinningadúkkann Rafel sem er hönnuð til að auðvelda samtöl við börn, Ragna Guðbrandsdóttir með fræðslu um tilraunaverkefni á höfuðborgarsvæðinu um stuðning við börn á ofbeldisheimilum og Lausnin með fyrirlestur um meðvirkni. Starfskonur héldu tvö starfsdaga þar sem Jón Björnsson sálfræðingur aðstoðaði hópinn við endurbætur á starfi sjálfshjálparhópa og á starfi með börnum hússins. Árangur starfsdaganna kom fram í nýjungum í skipulagi sjálfshjálparhópa, námskeiði fyrir nýja leiðbeinendur í hópastarfi sem haldið var í ársbyrjun 2012 og í aukinni þjónustu við börn í athvarfinu. Starfskonur sátu námskeið á vegum Barnaverndarstofu þar sem kenndar voru aðferðir við að ræða við börn í erfiðum aðstæðum. Starfskonur fá handleiðslu hjá Sólveigu Pétursdóttur félagsráðgjafa á þriggja vikna fresti eða svo oft sem þurfa þykir. Í mars héldu stjórn Samtaka um kvennaathvarf og starfskonur athvarfsins fund um starfið og framtíðarsýn Kvennaathvarfsins. Aðalfundur samtakanna var haldinn 19. maí, þar var meðal annars samþykkt ályktun með hvatningu til Alþingis um að samþykkja lög um brottvikningu ofbeldismanns af heimili. Í nóvember sátu framkvæmda- og rekstrarstýra ásamt formanni samtakanna fund með Guðbjarti Hannessyni velferðarráðherra og síðar fund með fjárlaganefnd Alþingis þar sem fjárhagsvandi athvarfsins var ræddur.

Samtök um kvennaathvarf tóku þátt í tveimur alþjóðlegum verkefnum í samvinnu við grasrótarsamtök í Rússlandi og Finnlandi. Framkvæmdastýra samtakanna talaði á tveimur ráðstefnum í Petrozavodsk og kynnti starfsemi Kvennaathvarfsins og stöðu mála á Íslandi auk þess að hitta ýmsa sem að málaflokknum koma og heimsækja kvennaathvarfið í borginni. Einnig tók

framkvæmdastýra þátt í vinnufundi á vegum Norræna sakfræðiráðsins í Finnlandi og hélt fyrirlestur um aðstæður brotþola á Íslandi.

Framkvæmdastýra Samtaka um kvennaathvarf situr í stjórn verkefnisins Karlar til ábyrgðar og í Jafnréttisráði þar sem samtökin deila sæti með Stígamótum. Einnig situr framkvæmdastýra í Sérfræði- og samhæfingarteymi ríkisstjórnarinnar um mansal sem og í neyðarteymum sem skipuð eru í kring um einstaka fórnarlömb mansals. Framkvæmdastýra sat í nefnd á vegum velferðarráðuneytisins sem hafði það hlutverk að skrifa nýja aðgerðaráætlun gegn kynbundnu ofbeldi. Sú nefnd hefur skilað af sér hugmyndum. Samtök um kvennaathvarf eiga fulltrúa í ýmsum óformlegum félagsskap svo sem hópnium Allar heimsins konur, Skottunum sem eru regnhlífarsamtök íslenskra kvennasamtaka, undirbúningshópum vegna 16 daga átaks gegn kynbundnu ofbeldi og baráttufundar á alþjóða baráttudegi kvenna og teymi um málefni fólks af erlendum uppruna ásamt fulltrúum ýmissa stofnana og samtaka. Framkvæmdastýra og Hildur Guðmundsdóttir vaktstýra sátu fund í innanríkisráðuneytinu þar sem máefni kvenna frá löndum utan EES voru til umræðu en Hildur hefur kynnt sér aðstæður erlendra kvenna sem hafa leitað í Kvennaathvarfið og bent á ýmislegt sem betur mætti fara í málum þess hóps. Líkt og fyrri ár voru samtökin umsagnaraðilar í skýrslu Bandaríska sendiráðsins um mannréttindi með áherslu á mál sem snerta mansal.

Bergdís Ýr Guðmundsdóttir félagsráðgjafar-nemi vann meistaraverkefni sitt í tengslum við Kvennaathvarfið undir titlinum *Dvöl barna í Kvennaathvarfinu. Starfsemi Kvennaathvarfsins með tilliti til barna, upplifun barna af dvöl sinni og óskir mæðra um þjónustu þeim til handa.*

Hildur Guðmundsdóttir vaktstýra hóf söfnun upplýsinga í tengslum við rannsókn sína „*Erfitt að vera ein en líka erfitt að vera með honum*“. *Hvert fara konur af erlendum uppruna eftir dvöl í Kvennaathvarfinu og hvað segja þær um þjónustuna?* Til rannsóknarinnar fékkst styrkur úr Þróunarsjóði innflytjendamála og er henni rétt að ljúka.

Á árinu kom enn og aftur í ljós að húsnæði Kvennaathvarfsins er of lítið miðað við aðsókn. Mikið álag var á gesti og starfskonur þegar gestafjöldi var mikill. Ýmsir lögðu hönd á plóginn svo allt mætti ganga sem best. Sjálfboðaliðar hafa komið og haft ofan af fyrir börnunum í húsinu og þau nutu jafnframt góðs af góðgerðardegi Kvennaskólans en þá söfnuðu nemendur peningum í barnasjóði sem nýtist til afþreyingar. Mánaðarlega kemur snyrtifræðingur í heimsókn og dekrar við dvalarkonur þeim að kostnaðarlausu, laganemar úr HR hafa boðið fram þjónustu sína, aðra hverja viku býðst dvalarkonum viðtal við félagsráðgjafa frá Velferðarsviði Reykjavíkurborgar og lögreglukona heimsækir athvarfið þegar þess er óskað.

Haustið 2011 framkvæmdi ég rannsókn sem bar heitið Dvöl barna í Kvennaathvarfinu. Starfsemi Kvennaathvarfsins með tilliti til barna, upplifun barna á dvöl sinni og óskir mæðra um þjónustu þeim til handa. Leiðbeinandi minn var Anni G. Haugen, lektor. Þátttakendur rannsóknarinnar voru börn sem dvalið höfðu í Kvennaathvarfinu ásamt mæðrum sínum, starfskonur Kvennaathvarfsins og mæður sem dvalið hafa í Kvennaathvarfinu með börn sín. Markmið rannsóknarinnar var þrískipt. Í fyrsta lagi að beina sjónum að upplifun barna á dvöl sinni í Kvennaathvarfinu, í öðru lagi að öðlast vitneskju um óskir mæðra um þjónustu handa börnum sínum í Kvennaathvarfinu og í þriðja lagi að kanna hvernig starfskonur Kvennaathvarfsins vinna með börnum sem þar dvelja.

Niðurstöður voru viðamiklar en helstar má nefna nokkrar. Upplifun barnanna var að öll þjónusta og vinna beindist að mæðrum þeirra á meðan á dvöl í Kvennaathvarfi stóð, eins taldi tæpur fjórðungur mæðra að börn sín hefðu ekki fengið neina aðstoð á meðan á

dvöl þeirra stóð. Rúmur helmingur mæðranna taldi börn sín hafa fengið aðstoð frá starfskonum Kvennaathvarfsins. Mikinn vilja mátti merkja hjá starfskonum athvarfsins til þess að sinna börnum í dvöl með betri hætti en nú er gert, til dæmis með því að kynna börnunum tilgang hússins með markvissari hætti eða að bjóða þeim upp á viðtöl. Í ljósi þeirra fjölmörgu verkefna sem starfskonur bera ábyrgð á í starfi sínu velti ég því upp hvort það sé raunhæft að bæta starfi með börnum inn í þeirra verkefni.

Rannsóknin gaf vísbendingar um að börnum líði vel í Kvennaathvarfinu. Í ljósi þess má telja mikilvægt að þjónusta við fyrrnefnd börn verði eflað með þróun starfsaðferða og samstarfi milli viðeigandi stofnana svo unnt sé að meta meðferðarþörf barnanna og vinna að velferð þeirra.

Fyrir áhugasama má finna rannsóknina á <http://www.skemman.is>

*Bergdís Ýr Guðmundsdóttir, MA nemi
í félagsráðgjöf við Háskóla Íslands.*

Lykiltölur úr ársreikningi 2011

Tölur úr ársreikning fyrir 2010 eru birtar til samanburðar.

	2011	2010
Rekstrartekjur	53.049.000	53.244.100
Rekstrargjöld	59.030.017	56.793.427
Tekjuafgangur (tap) án vaxta	(5.980.260)	(3.549.327)
Fjármunatekjur	462.091	1.269.337
Tekjuafgangur (tap) ársins	(5.518.169)	(2.279.990)
Eignir í árslok	15.148.167	21.606.914

Enn seig á ógæfuhliðina varðandi fjárhagsstöðu athvarfsins og eins og fram kemur í ofangreindum tölum, þá reyndust gjöld umfram tekjur vera tæpar 6 milljónir króna án vaxta. Framlög frá opinberum aðilum lækkuðu um nærri 1,8 milljónir en það var nokkur sárabót að gjafir frá einstaklingum hækkuðu. Tekjur af árgjöldum stóðu í stað milli ára, en innheimta daggjalda var nokkuð betri.

Gjaldaliðir hækkuðu um rúmar 2,2 milljónir og ástæða þess að sú tala er ekki hærri en raun ber vitni er sú, að ekki var um neitt viðhald á húseigninni að ræða og kemur það fram í lægri húsaleigu, en sú reiknaða húsaleiga sem samtökin greiða til sjálfseignarstofnunarinnar samanstendur m.a. af viðhaldskostnaði, auk trygginga og fasteignagjalda.

Eignir í árslok minnkuðu um tæpar 6,5 milljónir; námu 21,6 milljónum í ársbyrjun en 15,1 milljón í árslok. Sú tala samanstendur af áður nefndu rekstrartapi og breytingum á rekstrartengdum skuldum.

Gjafir og áheiti

Samtals námu gjafir til athvarfsins rúmri 1,5 milljón króna. Stærstu gjafirnar bárust frá Fulltrúaráði verkalýðsfélaganna annars vegar og hjónunum Elvari Aðalsteinssyni og Önnu Maríu Pitt hins vegar, en þessir aðilar gáfu athvarfinu 500 þús. kr. hvor. Zontaklúbbur Reykjavíkur færðu okkur 200 þús. kr. og kona að nafni Perla, gaf 100 þús. Ungur golfari ánafnaði verðlaunafé sínu sem hann vann í golfmóti á vegum Eimskipafélags Íslands, kr. 50.000.- Aagot Árnadóttir færði okkur 50 þús. kr.

Ýmsir aðrir færðu athvarfinu minni upphæðir og er öllum þessum velunnurum Samtaka um kvennaathvarf færðar best þakkir.

Gjafir skiptast þannig:

Fulltrúaráð verkalýðsfélaganna	500.000.-
Elvar Aðalsteinsson/Anna M. Pitt	500.000.-
Zontaklúbbur Reykjavíkur	200.000.-
Perla	100.000.-
Eimskip/Snorri Már Einarsson	50.000.-
Aagot Árnadóttir	50.000.-
Aðrar gjafir	126.000.-
Samtals:	1.526.000.-

Ársreikningur

Rekstrarstyrkir

Rekstrarstyrkir frá opinberum aðilum til Kvennaathvarfsins árið 2011.

	2011	2010
Ríkissjóður	38.200.000	40.200.000
Reykjavíkurborg	9.000.000	9.000.000
Akranesbær	200.000	0
Akureyri	200.000	150.000
Árborg		200.000
Bolungarvík	20.000	
Eyjafjarðarsveit	0	25.000
Fjarðarbyggð	75.000	0
Garðabær	300.000	300.000
Grindavík	30.000	
Grímsnes- og Grafningshreppur	50.000	
Hafnarfjörður	200.000	0
Hveragerði	120.000	0
Höfn í Hornafirði	130.000	115.000
Ísafjörður	30.000	0
Kópavogur	700.000	800.000
Kristnisjóður	400.000	400.000
Mosfellsbær	60.000	75.000
Rangárpingi Eystra	0	50.000
Seltjarnarnes	50.000	75.000
Seyðisfjörður	25.000	
Skagafjörður	80.000	100.000
	49.870.000	51.490.000
Rekstrargjöld samtals	59.030.017	56.793.427
	84%	90%